

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง และผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

ตอนที่ 4 เหตุผลการเลิกปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูก
มันสำปะหลัง และผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง

1.1 เพศ

การศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คือ ร้อยละ 82.2 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 17.8 สำหรับกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง พบว่า ร้อยละ 82.2 เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 17.8 เป็นเพศหญิง ส่วนกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 82.2 เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 17.8 เป็นเพศหญิง (ตาราง 4)

ตาราง 4 เพศของเกษตรกร

เพศ	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ชาย	83	83	166
	82.2	82.2	82.2
หญิง	18	18	36
	17.8	17.8	17.8
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0

1.2 อายุ

ในตาราง 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุสูงสุด 79 ปี ต่ำสุด 23 ปี อายุเฉลี่ยประมาณ 47 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.6 ปี เมื่อพิจารณาเป็นช่วง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.1 รองลงมา อายุ 51-60 ปี และ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.8 และ 23.3 ตามลำดับ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีอายุสูงสุด 79 ปี ต่ำสุด 25 ปี อายุเฉลี่ยประมาณ 47 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.8 ปี ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมา อายุ 31-40 ปี และ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.8 และ 18.8 ตามลำดับ และเกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังมีอายุสูงสุด 69 ปี ต่ำสุด 23 ปี อายุเฉลี่ยประมาณ 47 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.3 ปี ส่วนใหญ่

มีอายุในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมา อายุ 51-60 ปี และ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.7 และ 25.7 ตามลำดับ

ตาราง 5 อายุของเกษตรกร

อายุ (ปี)	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่เกิน 30	7 6.9	2 2.0	9 4.5
ระหว่าง 31-40	21 20.8	26 25.7	47 23.3
ระหว่าง 41-50	42 41.6	31 30.7	73 36.1
ระหว่าง 51-60	19 18.8	29 28.7	48 23.8
มากกว่า 60	12 11.9	13 12.9	25 12.4
รวม	101 100.0	101 100.0	202 100.0
ค่าเฉลี่ย	= 46.8 ปี	= 48.1 ปี	= 47.4 ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 10.8 ปี	= 10.3 ปี	= 10.6 ปี
ค่าสูงสุด	= 79 ปี	= 69 ปี	= 79 ปี
ค่าต่ำสุด	= 25 ปี	= 23 ปี	= 23 ปี

1.3 ระดับการศึกษา

เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 11.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2.0 และ ร้อยละ 1.0 เท่านั้นที่จบการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา และไม่ได้รับการศึกษา สำหรับกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง พบว่า ร้อยละ 86.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 10.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2.0 และ ร้อยละ 1.0 เท่านั้นที่จบการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา และไม่ได้รับการศึกษา ส่วนกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 85.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 11.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2.0 และ ร้อยละ 1.0 เท่านั้นที่จบการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา และไม่ได้รับการศึกษา

ผลการวิจัยกล่าวได้ว่าระดับการศึกษาของกลุ่มผู้ปลูกมันและกลุ่มผู้เลิกปลูกมีความใกล้เคียงกันมาก การให้ข้อมูลต่าง ๆ ของทั้งสองกลุ่มจึงสามารถทำได้โดยไม่มีอุปสรรคทางการศึกษา (ตาราง 6)

ตาราง 6 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษา	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1	2
	1.0	1.0	1.0
ประถมศึกษา	87	86	173
	86.1	85.1	85.6
มัธยมศึกษา	11	12	23
	10.9	11.9	11.4
สูงกว่ามัธยมศึกษา	2	2	4
	2.0	2.0	2.0
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0

1.4 ประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลัง

ตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 16 ปี มีประสบการณ์มากที่สุด 40 ปี และน้อยที่สุดเพียง 1 ปี โดย พบว่า ร้อยละ 41.6 มีประสบการณ์การปลูกน้อยกว่า 11 ปี รองลงมาร้อยละ 40.6 มีประสบการณ์ปลูก 11-20 ปี และร้อยละ 13.4 และ 4.5 มีประสบการณ์การปลูกมากถึง 21-30 ปี และ มากกว่า 30 ปี ตามลำดับ

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 18 ปี มีประสบการณ์มากที่สุด 40 ปี และน้อยที่สุดเพียง 1 ปี โดย พบว่า ร้อยละ 38.6 มีประสบการณ์ปลูก 11-20 ปี รองลงมาร้อยละ 34.7 มีประสบการณ์การปลูกน้อยกว่า 11 ปี พบว่ามีเพียงร้อยละ 18.8 และ 7.9 ที่มีประสบการณ์การปลูกมากถึง 21-30 ปี และ มากกว่า 30 ปี ตามลำดับ

เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังมีประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 14 ปี มีประสบการณ์มากที่สุด 36 ปี และน้อยที่สุดเพียง 1 ปี โดย พบว่า ร้อยละ 48.5 มีประสบการณ์ปลูก 11-20 ปี รองลงมาร้อยละ 42.6 มีประสบการณ์การปลูกน้อยกว่า 11 ปี พบว่ามีเพียงร้อยละ 7.9 และ 1.0 ที่มีประสบการณ์การปลูกมากถึง 21-30 ปี และ มากกว่า 30 ปี ตามลำดับ

ผลการศึกษากล่าวได้ว่าประสบการณ์ของกลุ่มทั้งสองแตกต่างกัน คือ ระยะเวลาการปลูกมันสำปะหลังไม่เกิน 20 ปี พบว่ากลุ่มผู้ปลูกจะมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มผู้เลิกปลูกในขณะเดียวกันเกษตรกรที่มีระยะเวลาการปลูกนานกว่า 20 ปี กลุ่มผู้ปลูกมีจำนวนมากกว่า (ตาราง 7)

ตาราง 7 ประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

ประสบการณ์การปลูกมัน	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
น้อยกว่า 11 ปี	35	49	84
	34.7	48.5	41.6
ระหว่าง 11-20 ปี	39	43	82
	38.6	42.6	40.6
ระหว่าง 21-30 ปี	19	8	27
	18.8	7.9	13.4
มากกว่า 30 ปี	8	1	9
	7.9	1.0	4.5
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	= 17.7 ปี	13.8 ปี	15.7 ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 9.7 ปี	7.1 ปี	10.6 ปี
ค่าสูงสุด	= 40 ปี	36 ปี	40 ปี
ค่าต่ำสุด	= 1 ปี	1 ปี	1 ปี

1.5 สมาชิกในครัวเรือน

ข้อมูลตาราง 8 สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 5 คน มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 11 คน น้อยที่สุด 1 คน พบว่า ร้อยละ 74.3 มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน รองลงมา ร้อยละ 19.8 มีสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน และร้อยละ 5.9 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน ตามลำดับ

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 5 คน มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 11 คน น้อยที่สุด 2 คน พบว่า ร้อยละ 72.3 มีสมาชิกใน

ครัวเรือน 4-6 คน รองลงมาร้อยละ 22.8 มีสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน และร้อยละ 4.9 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน ตามลำดับ

เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังมีสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 5 คน มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 8 คน น้อยที่สุด 1 คน พบว่า ร้อยละ 76.3 มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน รองลงมาร้อยละ 16.8 มีสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน และร้อยละ 6.9 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน

ตาราง 8 สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	เกษตรกร		รวม จำนวน ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
1-3 คน	23	17	40
	22.8	16.8	19.8
4-6 คน	73	77	150
	72.3	76.3	74.3
มากกว่า 6 คน	5	7	12
	4.9	6.9	5.9
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	= 4.3 คน	4.6 คน	4.5 คน
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 1.5 คน	1.4 คน	1.4 คน
ค่าสูงสุด	= 11 คน	8 คน	11 คน
ค่าต่ำสุด	= 2 คน	1 คน	1 คน

1.6 แรงงานในครัวเรือน

ข้อมูลตาราง 9 จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 3 คน มีจำนวนแรงงานมากที่สุด 6 คน น้อยที่สุด คือไม่มีแรงงานในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 54.5 มีจำนวนแรงงานใน ครัวเรือน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 39.1 มีแรงงาน 3-4 คน และ ร้อยละ 5.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 5-6 คน

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 3 คน มีจำนวนแรงงานมากที่สุด 6 คน น้อยที่สุด 1 คน พบว่า ร้อยละ 59.4 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 36.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน และ ร้อยละ 4.0 มีแรงงาน 5-6 คน

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 3 คน มีจำนวนแรงงานมากที่สุด 6 คน น้อยที่สุด ไม่มีแรงงานในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 49.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 41.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน และร้อยละ 7.9 มีแรงงาน 5-6 คน

ตาราง 9 แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร

แรงงานในครัวเรือน	เกษตรกร		รวม จำนวน ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่มีแรงงาน	0 0.0	1 1.0	1 0.5
1 - 2 คน	60 59.4	50 49.5	110 54.5
3 - 4 คน	37 36.6	42 41.6	79 39.1
5 - 6 คน	4 4.0	8 7.9	12 5.9
รวม	101 100.0	101 100.0	202 100.0
ค่าเฉลี่ย =	2.6 คน	2.8 คน	2.7 คน
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	1.0 คน	1.1 คน	1.1 คน
ค่าสูงสุด =	6 คน	6 คน	6 คน
ค่าต่ำสุด =	1 คน	0 คน	0 คน

1.7 แรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง

ข้อมูลตาราง 10 จำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 3 คน มีจำนวนแรงงานมากที่สุด 6 คน น้อยที่สุด ไม่มีแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง พบว่า ร้อยละ 56.9 มีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 37.2 มีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง 3-4 คน และ ร้อยละ 5.4 มีแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง 5-6 คน

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 3 คน มีจำนวนแรงงานมากที่สุด 6 คน น้อยที่สุด 1 คน พบว่า ร้อยละ 60.4 มีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 35.6 มีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง 3-4 คน และร้อยละ 4.0 มีแรงงาน 5-6 คน

เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังมีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 3 คน มีจำนวนแรงงานมากที่สุด 6 คน น้อยที่สุด ไม่มีแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง พบว่า ร้อยละ 53.5 มีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 38.5 มีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน และร้อยละ 6.9 มีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง 5-6 คน

ตาราง 10 แรงงานในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

แรงงานในการปลูกมัน สำปะหลัง	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่มีแรงงานในการปลูก มันสำปะหลัง	0	1	1
1-2 คน	61 60.4	54 53.5	115 56.9
3-4 คน	36 35.6	39 38.5	75 37.2
5-6 คน	4 4.0	7 6.9	11 5.4
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย =	2.6 คน	2.8 คน	2.7 คน
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	1.0 คน	1.1 คน	1.1 คน
ค่าสูงสุด =	6 คน	6 คน	6 คน
ค่าต่ำสุด =	1 คน	0 คน	0 คน

1.8 ความเพียงพอของจำนวนแรงงานในครัวเรือน

เกษตรกรร้อยละ 73.3 มีจำนวนแรงงานในครอบครัวไม่เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตามร้อยละ 26.7 คิดว่ามีแรงงานในครัวเรือนเพียงพอแล้ว ในกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 76.2 จำนวนแรงงานมีไม่เพียงพอ และร้อยละ 23.8 มีแรงงานเพียงพอแล้ว ส่วนกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 70.3 จำนวนแรงงานไม่เพียงพอ และร้อยละ 29.7 เห็นว่าจำนวนแรงงานมีอย่างเพียงพอ จากการศึกษาถึงจำนวนแรงงานในครัวเรือนนี้อาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพของครัวเรือน ทำให้ต้องการจ้างแรงงาน ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น อาจเป็นเหตุผลทำให้เลิกปลูกมันสำปะหลังได้ (ตาราง 11)

ตาราง 11 ความเพียงพอของจำนวนแรงงานของเกษตรกร

ความเพียงพอของแรงงาน	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
เพียงพอ	24	30	54
	23.8	29.7	26.7
ไม่เพียงพอ	77	71	148
	76.2	70.3	73.3
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0

1.9 ทำเลที่ตั้งของพื้นที่ทำการเกษตร

ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรอยู่นอกเขตชลประทาน ถึงร้อยละ 94.6 มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 5.4 ที่พื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตชลประทาน โดยกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 97.0 พื้นที่ทำการเกษตรอยู่นอกเขตชลประทาน และร้อยละ 3.0 อยู่ในเขตชลประทาน ส่วนกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง พื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตชลประทานเพียงร้อยละ 7.9 เช่นเดียวกันและอยู่นอกเขตชลประทาน ร้อยละ 92.1 (ตาราง 12)

ตาราง 12 ทำเลที่ตั้งพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

ทำเลที่ตั้ง	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ในเขตชลประทาน	3 3.0	8 7.9	11 5.4
นอกเขตชลประทาน	98 97.0	93 92.1	191 94.6
รวม	101 100.0	101 100.0	202 100.0

1.10 สภาพการถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดินของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.7 เป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 9.9 เช่าผู้อื่นทำกิน และร้อยละ 6.4 ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 81.2 ที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 10.9 เช่าผู้อื่นทำกิน และร้อยละ 7.9 ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า ส่วนผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 86.1 ที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีเกษตรกร ร้อยละ 8.9 เช่า ผู้อื่นและร้อยละ 5.0 ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า (ตาราง 13)

ตาราง 13 สภาพการถือครองที่ดินของเกษตรกร

สภาพการถือครองที่ดิน	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
เป็นเจ้าของ	82 81.2	87 86.1	169 83.7
เป็นผู้เช่า	11 10.9	9 8.9	20 9.9
ทำกินไม่เสียค่าเช่า	8 7.9	5 5.0	13 6.4
รวม	101 100.0	101 100.0	202 100.0

1.11 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร

ตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 30 ไร่ มีพื้นที่มากที่สุด 100 ไร่ และน้อยที่สุดเพียง 2 ไร่ โดย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 11-20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 27.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 21-30 ไร่ และร้อยละ 13.4 และ 12.4 มีพื้นที่ทำการเกษตร 31-40 ไร่ และ มากกว่า 50 ไร่ ตามลำดับ

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 29 ไร่ มีพื้นที่มากที่สุด 100 ไร่ และน้อยที่สุด 2 ไร่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 11-20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 29.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 21-30 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 13.9 และ 11.9 มีพื้นที่ทำการเกษตร 31-40 ไร่ และ มากกว่า 50 ไร่ ตามลำดับ

เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 30 ไร่ มีพื้นที่มากที่สุด 100 ไร่ และน้อยที่สุด 6 ไร่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 11-20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 25.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 21-30 ไร่ ยังพบว่า เกษตรกรร้อยละ 12.9 เท่า ๆ กัน มีพื้นที่ทำการเกษตร 31-40 ไร่ และ มากกว่า 50 ไร่ ตามลำดับ

ตาราง 14 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

พื้นที่ทำการเกษตร	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่เกิน 10 ไร่	10	10	20
	9.9	9.9	9.9
ระหว่าง 11-20 ไร่	31	31	62
	30.7	30.7	30.7
ระหว่าง 21-30 ไร่	30	26	56
	29.7	25.7	27.7
ระหว่าง 31-40 ไร่	14	13	27
	13.9	12.9	13.4
ระหว่าง 41-50 ไร่	4	8	12
	4.0	7.9	5.9
มากกว่า 50 ไร่	12	13	25
	11.9	12.9	12.4
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย =	29.3 ไร่	29.7 ไร่	29.5 ไร่
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	20.2 ไร่	18.5 ไร่	19.3 ไร่
ค่าสูงสุด =	100 ไร่	100 ไร่	100 ไร่
ค่าต่ำสุด =	2 ไร่	6 ไร่	2 ไร่

1.12 ขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 13 ไร่ มีพื้นที่มากที่สุด 80 ไร่ และน้อยที่สุดเพียง 1 ไร่ โดย เกษตรกรร้อยละ 30.02 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 25.7 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง น้อยกว่า 6 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 17.3 และ 15.8 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 16-20 ไร่ และ 11-15 ไร่ ตามลำดับ

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 11 ไร่ มีพื้นที่มากที่สุด 50 ไร่ และน้อยที่สุด 2 ไร่ โดยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 33.7 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง น้อยกว่า 6 ไร่ รองลงมาร้อยละ 32.7 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 6-10 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 15.8 และ 10.9 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 11-15 ไร่ และ 16-20 ไร่ ตามลำดับ

เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 14 ไร่ มีพื้นที่มากที่สุด 80 ไร่ และน้อยที่สุด 1 ไร่ โดย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 27.7 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 23.8 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 16-20 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 15.8 และ 14.9 มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 11-15 ไร่ และ มากกว่า 20 ไร่ ตามลำดับ

ตาราง 15 ขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
น้อยกว่า 6 ไร่	34	18	52
	33.7	17.8	25.8
6 – 10 ไร่	33	28	61
	32.7	27.7	30.2
11 – 15 ไร่	16	16	32
	15.8	15.8	15.8
16 – 20 ไร่	11	24	35
	10.9	23.8	17.3
มากกว่า 20 ไร่	7	15	22
	6.9	14.9	10.9
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย =	11.3 ไร่	14.4 ไร่	12.9 ไร่
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	11.4 ไร่	9.4 ไร่	10.5 ไร่
ค่าสูงสุด =	50 ไร่	80 ไร่	80 ไร่
ค่าต่ำสุด =	2 ไร่	1 ไร่	1 ไร่

1.13 ผลผลิต

ผลการศึกษาดาราง 16 พบว่า ผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 2,287 กิโลกรัมต่อไร่ ได้ผลผลิตสูงสุดที่ 4000 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตต่ำที่สุด 500 กิโลกรัมต่อไร่ พบว่า ร้อยละ 43.1 ได้ผลผลิตอยู่ระหว่าง 1,001 – 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 42.6 ผลผลิตอยู่ระหว่าง 2,001 – 3,000 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนร้อยละ 8.4 และ 5.9 ได้ผลผลิตไม่เกิน 1,000 และ มากกว่า 3,000 กิโลกรัมต่อไร่

ผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 2,474 กิโลกรัมต่อไร่ ได้ผลผลิตสูงสุดที่ 4,000 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตต่ำที่สุด 500 กิโลกรัมต่อไร่ พบว่า ร้อยละ 53.5 ได้ผลผลิตอยู่ระหว่าง 2,001 – 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 33.7 ผลผลิตอยู่ระหว่าง 1,001 – 2,000 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนร้อยละ 6.9 และ 5.9 ได้ผลผลิตมากกว่า 3,000 และ ไม่เกิน 1,000 กิโลกรัมต่อไร่

ราคามันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 2,099 กิโลกรัมต่อไร่ ได้ผลผลิตสูงสุดที่ 4000 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตต่ำที่สุด 500 กิโลกรัมต่อไร่ พบว่า ร้อยละ 52.4 ได้ผลผลิตอยู่ระหว่าง 1,001 – 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 31.7 ผลผลิตอยู่ระหว่าง 2,001 – 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนร้อยละ 10.9 และ 5.0 ได้ผลผลิตไม่เกิน 1,000 และ มากกว่า 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ ผลการศึกษายืนยันได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ได้รับผลผลิต อยู่ระหว่าง 2,001 – 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกส่วนใหญ่ได้รับผลผลิตปีการเพาะปลูกครั้งหลังสุด 1,001 – 2,000 กิโลกรัมต่อไร่

ตาราง 16 ผลผลิตที่ได้รับของเกษตรกร

ผลผลิตที่ได้รับ (กิโลกรัม/ไร่)	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่เกิน 1,000	6	11	17
	5.9	10.9	8.4
1,001 – 2,000	34	53	87
	33.7	52.4	43.1
2,001 – 3,000	54	32	86
	53.5	31.7	42.6
มากกว่า 3,000	7	5	12
	6.9	5.0	5.9
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	= 2,474.26 กก./ไร่	2,099.01 กก./ไร่	2,286.63 กก./ไร่
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 713.39 กก./ไร่	731.50 กก./ไร่	744.85 กก./ไร่
ค่าสูงสุด	= 4,000 กก./ไร่	4,000 กก./ไร่	4,000 กก./ไร่
ค่าต่ำสุด	= 500 กก./ไร่	500 กก./ไร่	500 กก./ไร่

1.14 ราคามันสำปะหลัง

ผลการศึกษาดารง 17 ราคามันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 0.89 บาท มีราคาสูงที่สุด 1.50 บาท ต่ำที่สุด 0.40 บาทต่อกิโลกรัม พบว่า ร้อยละ 39.6 มีราคาระหว่าง 0.51 – 0.75 บาท รองลงมาร้อยละ 25.2 ราคา 0.76 – 1.00 บาท มีร้อยละ 20.8 และ 11.4 ได้ราคาระหว่าง 1.01 – 1.25 บาท และ 1.26 - 1.50 บาท ตามลำดับ

ราคามันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 1.11 บาท ราคาสูงที่สุด 1.50 บาทต่อกิโลกรัม ต่ำที่สุด 0.80 บาทต่อกิโลกรัม พบว่า ร้อยละ 40.6 มีราคาระหว่าง 1.01 – 1.25 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 36.6 ราคา 0.76 – 1.00 บาทต่อกิโลกรัม และร้อยละ 22.8 ได้ราคาระหว่าง 1.26 – 1.50 บาทต่อกิโลกรัม

ราคามันสำปะหลังของเกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยประมาณ 0.66 บาท ราคาสูงที่สุด 1.00 บาทต่อกิโลกรัม ต่ำที่สุด 0.40 บาทต่อกิโลกรัม พบว่า ร้อยละ 79.2 มีราคาระหว่าง 0.51 – 0.75 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 13.9 มีราคาระหว่าง 0.76 – 1.00 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 5.9 ราคาไม่เกิน 0.50 บาทต่อกิโลกรัม มีเกษตรกรเพียง 1 คนที่เคยได้รับราคาเกิน 1.00 บาทต่อกิโลกรัม ผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จะได้รับราคามันสำปะหลังไม่ต่ำกว่า 0.75 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนเกษตรกรผู้เลิกปลูกส่วนใหญ่จะได้รับราคามันสำปะหลังปีการเพาะปลูกครั้งหลังสุดไม่เกิน 1.00 บาทต่อกิโลกรัม

ตาราง 17 ราคาขั้นต่ำปะหลังของเกษตรกร

ราคาขั้นต่ำปะหลัง (บาท/กก.)	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่เกิน 0.50	0	6	6
	0.0	5.9	3.0
0.51 - 0.75	0	80	80
	0.0	79.2	39.6
0.76 - 1.00	37	14	51
	36.6	13.9	25.2
1.01 - 1.25	41	1	42
	40.6	1.0	20.8
1.26 - 1.50	23	0	23
	22.8	0.0	11.4
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	= 1.11 บาท/กก.	0.66 บาท/กก.	0.89 บาท/กก.
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 0.18 บาท/กก.	1.04 บาท/กก.	0.27 บาท/กก.
ค่าสูงสุด	= 1.50 บาท/กก.	1.00 บาท/กก.	1.50 บาท/กก.
ค่าต่ำสุด	= 0.80 บาท/กก.	0.40 บาท/กก.	0.40 บาท/กก.

1.15 รายได้

ผลการศึกษาดังกล่าว 18 รายได้รวมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 65,000 บาท มีรายได้มากที่สุด 350,000 บาท น้อยที่สุด 2,000 บาท พบว่า ร้อยละ 29.7 มีรายได้ระหว่าง 25,000- 50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 23.8 มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท ร้อยละ 15.3 และ 11.4 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 75,000 บาท และ 75,001 – 100,000 บาท ตามลำดับ

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีรายได้รวมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 63,000 บาท มีรายได้มากที่สุด 279,000 บาท น้อยที่สุด 2,000 บาท พบว่า ร้อยละ 31.7 มีรายได้ระหว่าง 25,000- 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 23.8 มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท ร้อยละ 15.8 และ 8.9 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 75,000 บาท และ 75,001 – 100,000 บาท ตามลำดับ

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังรายได้รวมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยประมาณ 67,000 บาท มีรายได้มากที่สุด 350,000 บาท น้อยที่สุด 60,000 บาท พบว่า ร้อยละ 27.7 มีรายได้ระหว่าง 25,000- 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 23.8 มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท ร้อยละ 14.9 และ 13.9 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 75,000 บาท และ 75,001 – 100,000 บาท ตามลำดับ

ตาราง 18 รายได้ของเกษตรกร

รายได้	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่เกิน 25,000 บาท	24	24	48
	23.8	23.8	23.8
ระหว่าง 25,001-50,000 บาท	32	28	60
	31.7	27.7	29.7
ระหว่าง 50,001-75,000 บาท	16	15	31
	15.8	14.9	15.3
ระหว่าง 75,001- 100,000 บาท	9	14	23
	8.9	13.9	11.4
ระหว่าง 100,001 - 125,000 บาท	8	8	16
	7.9	7.9	7.9
ระหว่าง 125,001 - 150,000 บาท	5	3	16
	5.0	3.0	7.9
มากกว่า 150,000 บาท	7	9	16
	6.9	8.9	7.9
รวม	101	101	202
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	= 62,774.3 บาท	66,832.6 บาท	64,803.5 บาท
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 51,898.9 บาท	57,139.0 บาท	54,484.0 บาท
ค่าสูงสุด	= 279,000 บาท	350,000 บาท	350,000 บาท
ค่าต่ำสุด	= 2,000 บาท	6,000 บาท	2,000 บาท

1.16 การใช้สินเชื่อและแหล่งสินเชื่อ

เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.1 มีการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ การศึกษาพบว่า แหล่งเงินกู้ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ คือ กองทุนหมู่บ้าน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.1 รองลงมาคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 33.1 และ 16.4 ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มักจะกู้จากแหล่งการเงิน 2 แห่ง นอกจากนั้นยังมีการกู้ยืมจากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ญาติพี่น้อง ในขณะที่ร้อยละ 13.9 ระบุว่าไม่เคยกู้เงินจากแหล่งใดเลย จากการศึกษาเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินของเกษตรกรทำให้ทราบว่าสัดส่วนผู้เคยกู้ยืมเงินของกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังมีมากกว่ากลุ่มผู้ปลูกมัน โดยพบว่าร้อยละ 93.1 เคยกู้ยืมเงิน มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 6.9 ที่ไม่เคยกู้ยืมเงิน ส่วนกลุ่มผู้ปลูกมัน พบว่า ร้อยละ 79.2 เคยกู้ยืมเงิน ส่วนร้อยละ 20.8 ระบุว่าไม่เคยกู้ยืมเงิน (ตาราง 19 และ 20)

ตาราง 19 การใช้สินเชื่อของเกษตรกร

การกู้ยืมเงิน	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
เคย	80	94	174
	79.2	93.1	86.1
ไม่เคย	21	7	28
	20.8	6.9	13.9
รวม	101	101	202
	100	100	100

ตาราง 20 แหล่งเงินกู้ยืมของเกษตรกร

แหล่งเงินกู้ยืมของเกษตรกร	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน	1 0.8	1 0.7	2 0.7
ธนาคารพาณิชย์	1 0.8	1 0.7	2 0.7
สหกรณ์การเกษตร	18 13.7	28 18.7	46 16.4
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร	44 33.6	49 32.6	93 33.1
กองทุนหมู่บ้าน	67 51.1	71 47.3	138 49.1

1.17 วงเงินกู้ยืม

ผลการศึกษา พบว่า วงเงินกู้ยืมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเฉลี่ย 53,000 บาท ต่อคน วงเงินกู้ยืมสูงสุด 350,000 บาท ต่ำสุด 2,000 บาท โดยวงเงินกู้ยืมที่เกษตรกรกู้มากที่สุด ร้อยละ 38.5 มีการกู้ยืมอยู่ระหว่าง 10,001 – 40,000 บาทต่อคน รองลงมา ร้อยละ 27.6 อยู่ระหว่าง 40,001 – 70,000 บาทต่อคน และน้อยที่สุด ร้อยละ 9.8 มีการกู้ยืมเงินสูงกว่า 100,000 บาทต่อคน

เมื่อพิจารณากลุ่มเกษตรกร พบว่า วงเงินกู้ยืมของกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 56,000 บาทต่อคน วงเงินกู้ยืมสูงสุด 350,000 บาท ต่ำสุด 4,500 บาท โดยวงเงินกู้ยืมที่เกษตรกรกู้มากที่สุด ร้อยละ 34.6 มีการกู้ยืมอยู่ระหว่าง 10,001 – 40,000 บาทต่อคน รองลงมา ร้อยละ 22.2 อยู่ระหว่าง 40,001 – 70,000 บาทต่อคน และน้อยที่สุด ร้อยละ 12.3 เท่า ๆ กัน มีการกู้ยืมเงินอยู่ระหว่าง 70,001 – 100,000 บาทต่อคน ถึงสูงกว่า 100,000 บาทต่อคน

วงเงินกู้ยืมของกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 51,000 บาทต่อคน วงเงินกู้ยืมสูงสุด 170,000 บาท ต่ำสุด 2,000 บาท โดยวงเงินกู้ยืมที่เกษตรกรกู้มากที่สุด ร้อยละ 41.9 มีการกู้ยืม

อยู่ระหว่าง 10,001 – 40,000 บาทต่อคน รองลงมา ร้อยละ 32.3 อยู่ระหว่าง 40,001 – 70,000 บาทต่อคน และน้อยที่สุด ร้อยละ 5.4 มีการกู้ยืมเงินไม่เกิน 10,000 บาทต่อคน

สรุปว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีวงเงินกู้ยืมใกล้เคียงกัน (ตาราง 21)

ตาราง 21 วงเงินกู้ยืมของเกษตรกร

วงเงินกู้ยืมของเกษตรกร	เกษตรกร		รวม จำนวน (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ไม่เกิน 10,000 บาท	15	5	20
	18.5	5.4	11.5
ระหว่าง 10,001-40,000 บาท	28	39	67
	34.6	41.9	38.5
ระหว่าง 40,001-70,000 บาท	18	30	48
	22.2	32.3	27.6
ระหว่าง 70,001-100,000 บาท	10	12	22
	12.3	12.9	12.6
มากกว่า 100,00 บาท	10	7	17
	12.3	7.5	9.8
รวม	81	93	174
	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย =	55,672.8 บาท	50,951.6 บาท	52,951.1 บาท
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	55,917.6 บาท	34,638.6 บาท	45,721.6 บาท
ค่าสูงสุด =	350,000 บาท	170,000 บาท	350,000 บาท
ค่าต่ำสุด =	4,500 บาท	2,000 บาท	2,000 บาท

1.18 การได้รับสนับสนุนการปลูกมันสำปะหลังจากภาครัฐบาล

ผลการศึกษา ทำให้ทราบว่าเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ดังนี้ ร้อยละ 33.6 เคยติดต่อพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล ขณะเดียวกันร้อยละ 25.7 เคยได้รับคำแนะนำในการผลิตมันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล ร้อยละ 19.8 เคยเข้ารับการฝึกอบรมการผลิตมันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 8.9 เคยได้รับการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากหน่วยงานของรัฐบาล และร้อยละ 35.6 เคยได้รับการสนับสนุนพันธุ์มันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

กลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ดังนี้ ร้อยละ 37.6 เคยติดต่อพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล ขณะเดียวกันร้อยละ 24.8 เคยได้รับคำแนะนำในการผลิตมันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล ร้อยละ 20.8 เคยเข้ารับการฝึกอบรมการผลิตมันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 4.9 เคยได้รับการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากหน่วยงานของรัฐบาล และร้อยละ 16.8 เคยได้รับการสนับสนุนพันธุ์มันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ตาราง 22)

ตาราง 22 การได้รับสนับสนุนการปลูกมันสำปะหลังจากภาครัฐบาลของเกษตรกร

การได้รับสนับสนุนจากภาครัฐ	ผู้ปลูก		ผู้เลิกปลูก	
	เคย	ไม่เคย	เคย	ไม่เคย
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
ในรอบปีที่ผ่านมามีท่านเคยได้ติดต่อพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล	34	67	38	63
ท่านเคยได้รับคำแนะนำในการผลิตมันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล	26	75	25	76
ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมการผลิตมันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล	20	81	21	80
ท่านเคยได้รับการสนับสนุนในด้านสินเชื่อจากหน่วยงานของรัฐบาล	9	92	5	96
ท่านเคยได้รับการสนับสนุนพันธุ์มันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล	36	65	17	84

1.19 ระดับการได้รับสนับสนุนการปลูกมันสำปะหลังจากภาครัฐ

จากตาราง 23 ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.49 และไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.51 โดยแยกเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เป็นผู้ที่เคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.47 และไม่เคยได้รับการสนับสนุน จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.53 ส่วนเกษตรกรผู้เลิกปลูก เคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.50 และไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.50

ซึ่งเกณฑ์การวัดระดับการได้รับการสนับสนุนการปลูกมันสำปะหลังจากภาครัฐ โดยการสอบถามการได้รับการสนับสนุนจากเกษตรกร โดยให้ระดับคะแนนดังนี้

เคยได้รับการสนับสนุน	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยได้รับการสนับสนุน	ให้คะแนน	1	คะแนน

หาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted mean score) โดยใช้สูตร

$$WMS = \frac{2F_2 + 1F_1}{TNR}$$

เมื่อ

$$WMS = \text{น้ำหนักค่าเฉลี่ย}$$

$$F_2 = \text{จำนวนของผู้เลือกตอบว่าได้รับการสนับสนุนหรือจำนวนข้อที่เลือกตอบว่าได้รับการสนับสนุน}$$

$$F_1 = \text{จำนวนของผู้เลือกตอบว่าไม่เคยได้รับการสนับสนุนหรือจำนวนข้อที่เลือกตอบว่าไม่เคยได้รับการสนับสนุน}$$

$$TNR = \text{จำนวนผู้เลือกตอบทั้งหมดหรือจำนวนข้อทั้งหมด}$$

ในแต่ละข้อความนำมาหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาแปลความ โดยแบ่งเกณฑ์ดังนี้

$$\text{เคยได้รับการสนับสนุน} \quad \text{มีช่วงคะแนนระหว่าง} \quad 2.00 - 1.51 \quad \text{คะแนน}$$

$$\text{ไม่เคยได้รับการสนับสนุน} \quad \text{มีช่วงคะแนนระหว่าง} \quad 1.00 - 1.50 \quad \text{คะแนน}$$

สรุปว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง กึ่งหนึ่งเคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐส่วนอีกกึ่งหนึ่งไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ (ตาราง 23)

ตาราง 23 ระดับการได้รับสนับสนุนการปลูกมันสำปะหลังจากภาครัฐของเกษตรกร

ระดับการได้รับสนับสนุน	เกษตรกร		รวม (คน) ร้อยละ
	ผู้ปลูก (คน) ร้อยละ	ผู้เลิก (คน) ร้อยละ	
ไม่เคยได้รับการสนับสนุน	47	51	98
(1.00 – 1.50 คะแนน)	46.5	50.5	48.5
เคยได้รับการสนับสนุน	54	50	104
(1.51 – 2.00 คะแนน)	53.5	49.5	51.5
รวม	101	101	202
	(100.0)	(100.0)	(100.0)

1.20 ความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.20.1 การวัดความรู้ของเกษตรกรด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

การวัดความรู้เกี่ยวกับความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดินของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้คำถาม 10 ข้อ โดยการอ่านข้อความให้เกษตรกรฟัง และอธิบายให้เข้าใจคำถามแล้วให้เกษตรกรพิจารณาว่าเลือกตอบว่าข้อความนั้นถูกต้องหรือผิด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. มันสำปะหลังเป็นพืชที่ดูดใช้ธาตุอาหารจากดินมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 85.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 14.9 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูก ร้อยละ 84.2 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 15.8 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูก ร้อยละ 86.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 13.9 คำตอบผิด

2. การปลูกมันสำปะหลังไม่ช่วยลดการชะล้างหน้าดินของดินทรายและดินแนวลาดเขาได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.8 คำตอบผิด และร้อยละ 30.2 คำตอบถูกต้อง ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูก ร้อยละ 63.4 คำตอบผิด และร้อยละ 36.6 คำตอบถูกต้อง และผู้เลิกปลูก ร้อยละ 76.2 คำตอบผิด และร้อยละ 23.8 คำตอบถูกต้อง

3. ดินร่วนปนทรายมีอินทรีย์วัตถุสูงและอุ้มน้ำได้ดี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.4 คำตอบผิด และร้อยละ 38.6 คำตอบถูกต้อง ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 68.3 คำตอบผิด และร้อยละ 31.7 คำตอบถูกต้อง และผู้เลิกปลูกร้อยละ 54.5 คำตอบผิด และร้อยละ 45.5 คำตอบถูกต้อง
4. การปลูกถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง แซมกับมันสำปะหลังสามารถรักษาหรือชะลอการเสื่อมของดิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 76.7 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 23.3 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 71.3 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 28.7 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 82.2 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 17.8 คำตอบผิด
5. การปลูกข้าวโพดหวานเป็นพืชแซมรักษาอินทรีย์วัตถุในดินได้ดีกว่าการปลูกถั่วเหลือง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 65.8 คำตอบผิด และร้อยละ 34.2 คำตอบถูกต้อง ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 62.4 คำตอบผิด และร้อยละ 37.6 คำตอบถูกต้อง และผู้เลิกปลูกร้อยละ 69.3 คำตอบผิด และร้อยละ 30.7 คำตอบถูกต้อง
6. พื้นที่เนินมีความสูงต่ำไม่สม่ำเสมอต่อการชะล้างพังทลายของดิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.6 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 13.4 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 81.2 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 18.8 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 92.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 7.9 คำตอบผิด
7. การปลูกพืชแซมขวางแนวลาดเอียงช่วยป้องกันการไหลบ่าของน้ำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.4 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 43.6 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 60.4 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 39.6 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 52.5 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 47.5 คำตอบผิด
8. การสูญเสียหน้าดินมีผลต่อการให้ผลผลิตของพืชตกต่ำหรือลดลง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 72.8 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 27.2 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 67.3 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 32.7 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 78.2 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 21.8 คำตอบผิด
9. การไถกลบดินและใบมันสำปะหลังที่เหลือจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวเป็นปุ๋ยพืชสด ทำให้สภาพดินดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 84.2 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 15.8 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 79.2 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 20.8 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 89.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 10.9 คำตอบผิด
10. มันสำปะหลังสามารถปลูกได้ในดินที่เป็นกรดจัดถึงด่างปานกลาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 57.4 คำตอบผิด และร้อยละ 42.6 คำตอบถูกต้อง ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่ม

พบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 58.4 คำตอบผิด และร้อยละ 41.6 คำตอบถูกต้อง และผู้เลิกปลูกร้อยละ 56.4 คำตอบผิด และร้อยละ 43.6 คำตอบถูกต้อง

สรุปว่า ผลการวัดความรู้ของเกษตรกร พบว่ามีความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดิน เกษตรกรตอบคำถามถูกต้องมากที่สุด คือ ร้อยละ 86.6 (175 คน) คือ ข้อ 6 รองลงมา ร้อยละ 85.1 (172 คน) คือ ข้อ 1 และร้อยละ 84.2 (170 คน) คือ ข้อ 9 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับพื้นที่เนินมีความสูงต่ำไม่สม่ำเสมอต่อการชะล้างพังทลายของดิน มันสำปะหลังเป็นพืชที่ดูดใช้ธาตุอาหารจากดินมาก และการไถกลบต้นและใบมันสำปะหลังที่เหลือจากฤดูการเก็บเกี่ยวเป็นปุ๋ยพืชสด ทำให้สภาพดินดีขึ้น ส่วนจำนวนคำถามที่เกษตรกรตอบผิดมากที่สุด ร้อยละ 69.8 (141 คน) คือข้อ 2 รองลงมา ร้อยละ 65.8 (131 คน) คือ ข้อ 5 และร้อยละ 57.4 (116 คน) คือ ข้อ 10 แสดงว่าเกษตรกรขาดความรู้ในเรื่อง การปลูกมันสำปะหลังช่วยลดการชะล้างหน้าดินของดินทรายและดินเหนียวเขาได้ การปลูกข้าวโพดหวานเป็นพืชแซมรักษาอินทรีย์วัตถุในดิน ได้ดีกว่าการปลูกถั่วเหลือง และมันสำปะหลังสามารถปลูกได้ในดินที่เป็นกรดจัดถึงด่างปานกลาง ตามลำดับ (ตาราง 24)

ตาราง 24 ความรู้ด้านนิเวศน์วิทยาของเกษตรกร

ข้อที่	ข้อความ	ผู้ปลูก		ผู้เลิกปลูก		รวม	
		ถูกต้อง (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	ถูกต้อง (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	ถูกต้อง (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)
1.	มันสำปะหลังเป็นพืชที่ดูดใช้ธาตุอาหารจากดินมาก	85 (84.2)	16 (15.8)	87 (86.1)	14 (13.9)	172 (85.1)	30 (14.9)
2.	การปลูกมันสำปะหลังไม่ช่วยลดการชะล้างหน้าดินของดินทรายและดินเนวลาดเขาได้	37 (36.6)	64 (63.4)	24 (23.8)	77 (76.2)	61 (30.2)	141 (69.8)
3.	ดินร่วนปนทรายมีอินทรีย์วัตถุสูงและสูมน้ำได้ดี	32 (31.7)	69 (68.3)	46 (45.5)	55 (54.5)	78 (38.6)	124 (61.4)
4.	การปลูกถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง แซมกับมันสำปะหลังสามารถรักษาหรือชะลอการเสื่อมของดิน	72 (71.3)	29 (28.7)	83 (82.2)	18 (17.8)	155 (76.7)	47 (23.3)
5.	การปลูกข้าวโพดหวานเป็นพืชแซมรักษาอินทรีย์วัตถุในดินได้ดีกว่าการปลูกถั่วเหลือง	38 (37.6)	63 (62.4)	31 (30.7)	70 (69.3)	69 (34.2)	133 (65.8)
6.	พื้นที่เนินมีความสูงต่ำไม่สม่ำเสมอต่อการชะล้างพังทลายของดิน	82 (81.2)	19 (18.8)	93 (92.1)	93 (92.1)	175 (86.6)	27 (13.4)
7.	การปลูกพืชแซมขวางแนวลาดเอียงช่วยป้องกันการไหลบ่าของน้ำ	61 (60.4)	40 (39.6)	53 (52.5)	48 (47.5)	114 (56.4)	88 (43.6)
8.	การสูญเสียหน้าดินมีผลต่อการให้ผลผลิตของพืชตกต่ำหรือลดลง	68 (67.3)	33 (32.7)	79 (78.2)	22 (21.8)	147 (72.8)	55 (27.2)
9.	การไถกลบดินและใบมันสำปะหลังที่เหลือจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวเป็นปุ๋ยพืชสด ทำให้สภาพดินดีขึ้น	80 (79.2)	21 (20.8)	90 (89.1)	11 (10.9)	170 (84.2)	32 (15.8)
10.	มันสำปะหลังสามารถปลูกได้ในดินที่เป็นกรดจัดถึงค่า pH ปานกลาง	42 (41.6)	59 (58.4)	44 (43.6)	57 (56.4)	86 (42.6)	116 (57.4)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ข้อความที่ถูกต้องคือ ข้อ 1, 4, 7, 8, 9, และ 10

ข้อความที่ผิดคือ ข้อ 2, 3, 5, และ 6

1.20.2 ระดับคะแนนความรู้ของเกษตรกร ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

การศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง มีระดับคะแนนความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดินเฉลี่ยประมาณ 6 คะแนน มีระดับคะแนนสูงสุด 10 คะแนน ต่ำสุด 2 คะแนน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 55.0 ได้คะแนนความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ระหว่าง 4-6 คะแนน รองลงมา ร้อยละ 39.1 ได้คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน และร้อยละ 5.9 ได้คะแนน ระหว่าง 1-3 คะแนน เมื่อพิจารณาแยกเป็นกลุ่ม พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง มีระดับคะแนนเฉลี่ยประมาณ 6 คะแนน มีระดับคะแนนสูงสุด 10 คะแนน ต่ำสุด 2 คะแนน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 53.5 ได้คะแนนความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ระหว่าง 4-6 คะแนน รองลงมา ร้อยละ 38.6 ได้คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน และร้อยละ 7.9 ได้คะแนน ระหว่าง 1-3 คะแนน ส่วนกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง มีระดับคะแนนเฉลี่ยประมาณ 6 คะแนน มีระดับคะแนนสูงสุด 9 คะแนน ต่ำสุด 2 คะแนน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 56.4 ได้คะแนนความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ระหว่าง 4-6 คะแนน รองลงมา ร้อยละ 39.6 ได้คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน และร้อยละ 4.0 ได้คะแนน ระหว่าง 1-3 คะแนน

ซึ่งมีเกณฑ์การวัดระดับความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดินไว้ดังนี้

คะแนนต่ำกว่า 3 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้ต่ำ
คะแนนระหว่าง 4-6 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้ปานกลาง
คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้มาก

สรุปว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความสมบูรณ์ของดิน อยู่ในระดับ ปานกลาง (ตาราง 25)

ตารางที่ 25 ระดับความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

คะแนนระดับความรู้	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	รวม
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ
ต่ำกว่า 3 คะแนน	8	4	12
	7.9	4.0	5.9
4-6 คะแนน	54	57	111
	53.5	56.4	55.0
สูงกว่า 6 คะแนน	39	40	79
	38.6	39.6	39.1
รวม	101 100.0	101 100.0	202 100.0
ค่าเฉลี่ย =	5.91 คะแนน	6.24 คะแนน	6.07 คะแนน
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	1.70 คะแนน	1.51 คะแนน	1.61 คะแนน
ค่าสูงสุด =	10 คะแนน	9 คะแนน	10 คะแนน
ค่าต่ำสุด =	2 คะแนน	2 คะแนน	2 คะแนน

1.21 ความรู้ด้านตลาดรับซื้อ ราคา และเงื่อนไข

1.21.1 การวัดความรู้ของเกษตรกรด้านตลาดรับซื้อ ราคา และเงื่อนไข

การวัดความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไขของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้คำถาม 10 ข้อ โดยการอ่านข้อความให้เกษตรกรฟัง และอธิบายให้เข้าใจคำถาม แล้วให้เกษตรกรพิจารณาว่าข้อความนั้น ๆ ว่าถูกต้องหรือผิด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. มันสำปะหลังมีการประกันราคา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.6 จำตอบถูกต้อง และร้อยละ 13.4 จำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 93.1 จำตอบถูกต้อง และร้อยละ 6.9 จำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 80.2 จำตอบถูกต้อง และร้อยละ 19.8 จำตอบผิด

2. ตลาดมีการรับซื้อเฉพาะมันสำปะหลังสดเท่านั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 75.2 คำตอบผิด และร้อยละ 24.8 คำตอบถูกต้อง ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูก ร้อยละ 66.3 คำตอบผิด และร้อยละ 33.7 คำตอบถูกต้อง และผู้เลิกปลูกร้อยละ 84.2 คำตอบผิด และร้อยละ 15.8 คำตอบถูกต้อง

3. พันธุ์มันสำปะหลังที่มีการส่งเสริมให้ปลูกจะขายได้ราคาสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.6 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 13.4 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณา เป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 88.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 11.9 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูก ร้อยละ 85.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 14.9 คำตอบผิด

4. ก่อนที่จะปลูกมันสำปะหลังไปขายท่านตัดสินใจ โดยดูที่ราคาซื้อขายและค่าใช้จ่ายใน การขนส่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 80.2 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 19.8 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 87.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 12.9 คำตอบ ผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 73.3 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 26.7 คำตอบผิด

5. ในปัจจุบันตลาดต้องการมันสำปะหลังพันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์แป้งสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.0 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 4.0 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 96.0 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 4.0 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 96.0 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 4.0 คำตอบผิด

6. ถ้ามีผลผลิตมันสำปะหลังออกสู่ตลาดมากราคาดังสูงขึ้นไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 7.9 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 96.0 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 4.0 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 88.1 คำตอบ ถูกต้อง และร้อยละ 11.9 คำตอบผิด

7. ณ จุดรับซื้อมันสำปะหลังมีการหักน้ำหนักคนที่ติดมากับมันสำปะหลัง ร้อยละ 10 จาก น้ำหนักทั้งหมด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 99.0 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 1.0 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 100.0 คำตอบถูกต้องทั้งหมด และ ผู้เลิกปลูก ร้อยละ 98.0 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 2.0 คำตอบผิด

8. ในจังหวัดมหาสารคามมีเฉพาะโรงแปงมันสำปะหลังที่รับซื้อมันสำปะหลังเท่านั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 89.6 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 10.4 คำตอบผิด ส่วน การพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 90.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 9.9 คำตอบผิด และเลิกปลูกร้อยละ 89.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 10.9 คำตอบผิด

9. การจำหน่ายมันสำปะหลังสามารถต่อรองราคาได้ เมื่อมีการรวมกลุ่มของเกษตรกร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 53.5 คำตอบผิด และร้อยละ 46.5 คำตอบถูกต้อง ในการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูกร้อยละ 53.5 คำตอบผิด และร้อยละ 46.5 คำตอบถูกต้อง และผู้เลิกปลูกร้อยละ 53.5 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 46.5 คำตอบผิด

10. ราคาจากการขายมันสำปะหลังไม่คงที่ในแต่ละฤดูกาลผลิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 95.0 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 5.0 คำตอบผิด ส่วนการพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ปลูก ร้อยละ 93.1 คำตอบถูกต้อง และร้อยละ 6.9 คำตอบผิด และผู้เลิกปลูกร้อยละ 56.4 และร้อยละ 97.0 คำตอบถูกต้อง 3.0 คำตอบผิด

สรุปว่า ผลการวัดความรู้ของเกษตรกร พบว่ามีความรู้ด้านตลาด ราคา และ เงื่อนไขเกษตรกรตอบคำถามถูกต้องมากที่สุด คือ ร้อยละ 99.0 (200 คน) คือ ข้อ 7 รองลงมาร้อยละ 96.0 (194 คน) คือ ข้อ 5 และร้อยละ 95.0 (192 คน) คือ ข้อ 10 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ณ จุดรับซื้อ มันสำปะหลังมีการหักน้ำหนักดินที่ติดมากับมันสำปะหลัง ร้อยละ 10 จากน้ำหนักทั้งหมด ในปัจจุบันตลาดต้องการมันสำปะหลังพันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์แป้งสูง และราคาจากการขาย มันสำปะหลังไม่คงที่ในแต่ละฤดูกาลผลิต ส่วนจำนวนคำถามที่เกษตรกรคำตอบผิดมากที่สุด ร้อยละ 53.5 (108 คน) คือ ข้อ 9 เรื่อง การจำหน่ายมันสำปะหลังสามารถต่อรองราคาได้ (ตาราง 26)

ตาราง 26 ความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไขของเกษตรกร

ข้อที่	ข้อความ	ผู้ปลูก		ผู้เลิกปลูก		รวม	
		ถูกต้อง (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	ถูกต้อง (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	ถูกต้อง (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)
1.	มันสำปะหลังมีการประกันราคา	94 (93.1)	7 (6.9)	81 (80.2)	20 (19.8)	175 (86.6)	27 (13.4)
2.	ตลาดมีการรับซื้อเฉพาะมันสำปะหลังสดเท่านั้น	34 (33.7)	67 (66.3)	18 (15.8)	85 (84.2)	50 (24.8)	182 (75.2)
3.	พันธ์มันสำปะหลังที่มีการส่งเสริมให้ปลูกจะขายได้ ราคาสูงกว่าพันธ์พื้นเมือง	89 (88.1)	12 (11.9)	86 (85.1)	15 (14.9)	175 (86.6)	27 (13.4)
4.	ก่อนที่จะปลูกมันสำปะหลังไปขายท่านตัดสินใจ โดยดูที่ราคาซื้อขายและค่าใช้จ่ายในการขนส่ง	88 (87.1)	13 (12.9)	74 (73.3)	27 (26.7)	162 (80.2)	40 (19.8)
5.	ถ้ามีผลผลิตมันสำปะหลังออกสู่ตลาดมากราคาจะ สูงขึ้น	97 (96.0)	4 (4.0)	97 (96.0)	4 (4.0)	194 (96.0)	8 (4.0)
6.	ถ้ามีผลผลิตมันสำปะหลังออกสู่ตลาดมากราคาจะ สูงขึ้น	97 (96.0)	4 (4.0)	89 (88.1)	12 (11.9)	186 (92.1)	16 (7.9)
7.	ณ จุดรับซื้อมันสำปะหลังมีการหักน้ำหนักสินค้าที่คิดมา กับมันสำปะหลัง ร้อยละ 10 จากน้ำหนักทั้งหมด	101 (100.0)	0 (0.0)	79 (98.0)	2 (2)	200 (99.0)	2 (1.0)
8.	ในจังหวัดมหาสารคามมีเฉพาะ โรงแปงมันสำปะหลัง ที่รับซื้อมันสำปะหลังเท่านั้น	91 (90.1)	10 (9.9)	90 (89.1)	11 (10.9)	181 (89.6)	21 (10.4)
9.	การจำหน่ายมันสำปะหลังสามารถต่อรองราคาได้	47 (46.5)	54 (53.5)	47 (46.5)	54 (53.5)	94 (46.5)	108 (53.5)
10.	ราคาจากการขายมันสำปะหลัง ไม่คงที่ในแต่ละฤดู การผลิต	94 (93.1)	7 (6.9)	94 (93.1)	7 (6.9)	192 (95.0)	10 (5.0)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ
ข้อความที่ถูกคือ ข้อ 3, 4, 5, 7, 9, และ 10
ข้อความที่ผิดคือ ข้อ 1, 2, 6, และ 8

1.21.2 ระดับคะแนนความรู้ของเกษตรกร ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข

การศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง มีระดับคะแนนความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข เฉลี่ยประมาณ 8 คะแนน มีระดับคะแนนสูงสุด 10 คะแนน ต่ำสุด 3 คะแนน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.6 ได้คะแนนความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน รองลงมาร้อยละ 10.9 ได้คะแนนระหว่าง 4-6 คะแนน และร้อยละ 0.5 ได้คะแนนระหว่าง 1-3 คะแนน เมื่อพิจารณาแยกเป็นกลุ่ม พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง มีระดับคะแนนเฉลี่ยประมาณ 8 คะแนน มีระดับคะแนนสูงสุด 10 คะแนน ต่ำสุด 4 คะแนน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.1 ได้คะแนนความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน รองลงมาร้อยละ 5.9 ได้คะแนนระหว่าง 4-6 คะแนน ส่วนกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง มีระดับคะแนนเฉลี่ยประมาณ 7 คะแนน มีระดับคะแนนสูงสุด 10 คะแนน ต่ำสุด 3 คะแนน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 83.2 ได้คะแนนความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน รองลงมาร้อยละ 15.8 ได้คะแนนระหว่าง 4-6 คะแนน และร้อยละ 1.0 ได้คะแนนระหว่าง 1-3 คะแนน

ซึ่งมีเกณฑ์การวัดระดับความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข ไว้ดังนี้

คะแนนต่ำกว่า 3 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้ต่ำ
คะแนนระหว่าง 4-6 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้ปานกลาง
คะแนนสูงกว่า 6 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้มาก

สรุปว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข อยู่ในระดับ มาก (ตาราง 27)

ตารางที่ 27 ระดับความรู้ด้านตลาด ราคา และเงินไข

คะแนนระดับความรู้	ผู้ปลูก	ผู้เลิกปลูก	รวม
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ
ต่ำกว่า 3 คะแนน	0 0.0	1 1.0	1 0.5
4-6 คะแนน	6 5.9	16 15.8	22 10.9
สูงกว่า 6 คะแนน	95 94.1	84 83.2	179 88.6
รวม	101 100.0	101 100.0	202 100.0
ค่าเฉลี่ย =	8.24 คะแนน	7.69 คะแนน	7.97 คะแนน
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	1.09 คะแนน	1.21 คะแนน	1.18 คะแนน
ค่าสูงสุด =	10 คะแนน	10 คะแนน	10 คะแนน
ค่าต่ำสุด =	4 คะแนน	3 คะแนน	3 คะแนน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง กับลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรที่จบการศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 88 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 ส่วนเกษตรกรจบการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.043 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ $df = 1$ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่า ไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร (ตาราง 28)

ตาราง 28 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ระดับการศึกษา	การตัดสินใจ		รวม (ร้อยละ)
	เกษตรกรผู้ปลูก (ร้อยละ)	เกษตรกรผู้เลิกปลูก (ร้อยละ)	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา	88 (43.6)	87 (43.1)	175 (86.7)
สูงกว่าประถมศึกษา	13 (6.4)	14 (6.9)	27 (13.3)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 2.73$$

$$\chi^2_{(1,0.05)} = 6.635$$

NS

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ไม่เกิน 15 ปี ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 36 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 ส่วนเกษตรกรที่มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 4.543 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ $df = 1$ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 3.841

สรุปว่า ประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 29)

ตาราง 29 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ประสบการณ์การปลูก มันสำปะหลัง	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูก มันสำปะหลัง	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15 ปี	36 (17.8)	51 (25.2)	87 (43.1)
สูงกว่า 15 ปี	65 (32.2)	50 (24.8)	115 (56.9)
รวม	101 50.0	101 50.0	202 100.0

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 4.543^*$$

$$\chi^2_{(1,0.05)} = 3.841$$

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง ไม่เกิน 3 คน ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 81 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 77 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.1 ส่วนเกษตรกรมีแรงงานมากกว่า 3 คน ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.465 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ df = 1 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า จำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร (ตาราง 30)

ตาราง 30 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

จำนวนแรงงานในการปลูก มันสำปะหลัง	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูก มันสำปะหลัง	
ไม่เกิน 3 คน	81 (40.1)	77 (38.1)	158 (78.2)
มากกว่า 3 คน	20 (9.9)	24 (11.9)	44 (21.8)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.465$$

NS

$$\chi^2_{(1,0.05)} = 3.841$$

2.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินกับการตัดสินใจปลูก มันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือไม่เสียค่าเช่าที่ดิน ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 82 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 ส่วนเกษตรกรที่เช่าที่ดิน พบว่า ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.906 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ df = 1 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า สภาพการถือครองที่ดินไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร (ตาราง 31)

ตาราง 31 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

สภาพการถือครองที่ดิน	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูก มันสำปะหลัง	
เป็นเจ้าของ	82 (40.6)	87 (43.1)	169 (83.7)
เป็นผู้เช่า	19 (9.4)	14 (6.9)	33 (16.3)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.906$$

$$\chi^2_{(1,0.05)} = 3.841$$

NS

2.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ทำการเกษตรกับการตัดสินใจปลูก มันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทำการเกษตรกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรที่ไม่เกิน 30 ไร่ ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1 และ ตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 67 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 ส่วนเกษตรกรมีประสบการณ์มากกว่า 30 ไร่ ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.366 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ $df = 1$ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร (ตาราง 32)

ตาราง 32 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ทำการเกษตรกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูก มันสำปะหลัง	
ไม่เกิน 30 ไร่	71 (35.1)	67 (33.2)	138 58.3
มากกว่า 30 ไร่	30 (14.9)	34 (16.8)	64 41.7
รวม	101 50.0	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.366$$

NS

$$\chi^2_{(1,0.05)} = 3.841$$

2.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรที่ไม่เกิน 13 ไร่ ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 23.8 ส่วนเกษตรกรมีประสบการณ์มากกว่า 30 ไร่ ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 8.957 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ df = 1 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า ขนาดพื้นที่ทำปลูกมันสำปะหลังมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 33)

ตาราง 33 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง	
ไม่เกิน 13 ไร่	69 (34.1)	48 (23.8)	117 57.9
มากกว่า 13 ไร่	32 (15.8)	53 (26.2)	85 42.1
รวม	101 50.0	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 8.957^{**}$$

$$\chi^2_{(1, 0.01)} = 6.635$$

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมันสำปะหลังกับการตัดสับใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมันสำปะหลังกับการตัดสับใจปลูกมันสำปะหลังพบว่า เกษตรกรที่มีผลผลิตไม่เกิน 2,500 กิโลกรัมต่อไร่ ตัดสับใจปลูกมันสำปะหลัง 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 และตัดสับใจเล็กปลูกมันสำปะหลัง 64 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 ส่วนเกษตรกรมีผลผลิตมากกว่า 2,500 กิโลกรัมต่อไร่ ตัดสับใจปลูกมันสำปะหลัง 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 และตัดสับใจเล็กปลูกมันสำปะหลัง 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 11.416 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ $df = 1$ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า ผลผลิตมันสำปะหลังมีความสัมพันธ์กับการตัดสับใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 34)

ตาราง 34 ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมันสำปะหลังกับการตัดสับใจปลูกมันสำปะหลัง

ผลผลิตมันสำปะหลัง (กิโลกรัมต่อไร่)	การตัดสับใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เล็กปลูก มันสำปะหลัง	
ไม่เกิน 2,500	40 (19.8)	64 (31.7)	104 (51.5)
มากกว่า 2,500	61 (30.2)	37 (18.3)	98 (48.5)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 11.416^{**}$$

$$\chi^2_{(1,0.01)} = 6.635$$

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.8 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างราคามันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคามันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังพบว่า เกษตรกรได้รับราคามันสำปะหลังไม่เกิน 1.00 บาท ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 100 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 ส่วนเกษตรกรที่ได้รับราคามันสำปะหลังสูงกว่า 1.00 บาท ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 64 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 90.032 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ $df = 1$ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า ราคามันสำปะหลังมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 35)

ตาราง 35 ความสัมพันธ์ระหว่างราคามันสำปะหลังกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ราคามันสำปะหลัง	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง	
ไม่เกิน 1.00 บาท	37 (18.3)	100 (49.5)	137 (67.8)
สูงกว่า 1.00 บาท	64 (31.7)	1 (0.5)	65 (32.2)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 90.032^{**}$$

$$\chi^2_{(1,0.01)} = 6.635$$

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.9 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สินเชื่อกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สินเชื่อกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรที่เคยใช้สินเชื่อ ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 80 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 94 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เคยใช้สินเชื่อ ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 8.126 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ df = 1 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า แรงงานในการปลูกมันสำปะหลังมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 36)

ตาราง 36 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สินเชื่อกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การใช้สินเชื่อ	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง	
เคยใช้สินเชื่อ	80 (39.6)	94 (46.5)	174 (86.1)
ไม่เคยใช้สินเชื่อ	21 (10.4)	7 (3.5)	26 (13.9)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 8.126^{**}$$

$$\chi^2_{(1,0.01)} = 6.635$$

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับสนับสนุนจากภาครัฐกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรที่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากรัฐตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 ส่วนเกษตรกรที่เคยได้รับการสนับสนุนจากรัฐตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.317 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ $df = 1$ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร (ตาราง 37)

ตาราง 37 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับสนับสนุนมันสำปะหลังจากภาครัฐกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การได้รับสนับสนุนจากภาครัฐ	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง	
ไม่เคยได้รับการสนับสนุน	47 (23.3)	51 (25.2)	98 (48.5)
เคยได้รับการสนับสนุน	54 (26.7)	50 (24.8)	104 (51.5)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.317$$

$$\chi^2_{(1,0.05)} = 3.841$$

NS

2.11 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดินกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดินกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีคะแนนความรู้ไม่เกิน 6 คะแนน ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 62 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 ส่วนเกษตรกรที่มีคะแนนความรู้ตั้งแต่ 6 คะแนนขึ้นไป ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.021 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ df = 1 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า ความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดินไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร (ตาราง 38)

ตาราง 38 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดินกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูก มันสำปะหลัง	
ไม่เกิน 6 คะแนน	62 (30.7)	61 (30.2)	123 (60.9)
มากกว่า 6 คะแนน	39 (19.3)	40 (19.8)	79 (39.1)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.021$$

$$\chi^2_{(1,0.05)} = 3.841$$

NS

2.12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านการตลาด ราคา และเงื่อนไขกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไขกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรที่มีคะแนนความรู้ไม่เกิน 8 คะแนน ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 76 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 ส่วนเกษตรกรที่มีคะแนนความรู้ตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป ตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และตัดสินใจเลิกปลูกมันสำปะหลัง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) ที่คำนวณได้เท่ากับ 7.183 เมื่อเทียบกับค่าไคสแควร์ (χ^2) จากตารางที่ $df = 1$ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.635

สรุปว่า ความรู้ด้านตลาด ราคา และเงื่อนไข มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 39)

ตาราง 39 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านการตลาด ราคา และเงื่อนไขกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

ความรู้ด้านการตลาด	การตัดสินใจ		รวม
	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง	เกษตรกรผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง	
ไม่เกิน 8 คะแนน	58 (28.7)	76 (37.6)	134 (66.3)
มากกว่า 8 คะแนน	43 (21.3)	25 (12.4)	68 (33.7)
รวม	101 (50.0)	101 (50.0)	202 (100.0)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 7.183^{**}$$

$$\chi^2_{(1,0.01)} = 6.635$$

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 40 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

ตัวแปรอิสระ	ความสัมพันธ์
ระดับการศึกษา	ไม่มีความสัมพันธ์
ประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลัง	นัยสำคัญที่ระดับ 0.05
แรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง	ไม่มีความสัมพันธ์
สภาพการถือครองที่ดิน	ไม่มีความสัมพันธ์
ขนาดพื้นที่พื้นที่ทำการเกษตร	ไม่มีความสัมพันธ์
ขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง	นัยสำคัญที่ระดับ 0.01
ผลผลิตมันสำปะหลัง	นัยสำคัญที่ระดับ 0.01
ราคามันสำปะหลัง	นัยสำคัญที่ระดับ 0.01
การใช้สินเชื่อ	นัยสำคัญที่ระดับ 0.01
การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ	ไม่มีความสัมพันธ์
ความรู้ด้านนิเวศน์วิทยา และความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ไม่มีความสัมพันธ์
ความรู้ด้านการตลาด ราคา และเงื่อนไข	นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 3 ปัญหา และอุปสรรคการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

ปัญหา และอุปสรรคในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 101 คน สามารถสรุปเรียงตามลำดับความถี่ได้ดังนี้

1. ราคามันสำปะหลังต่ำ ราคามันสำปะหลังที่ขายได้บางครั้งก็โลกรัมละ 0.5 บาท ซึ่งต่ำมาก ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน
2. ขาดแคลนพันธุ์มันสำปะหลังที่มีคุณภาพ และเหมาะสมตรงกับความต้องการของตลาด พันธุ์ที่ปลูกอยู่ในขณะนี้ให้ผลผลิตต่ำ มีความต้องการพันธุ์ที่ดีและเหมาะสมกว่านี้ บางครั้งทำให้ต้องตัดสินใจปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เพราะไม่สามารถหาพันธุ์มาปลูกได้ทันฤดูกาลผลิต
3. ขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานภาคการเกษตรในครอบครัว ไปประกอบอาชีพอื่น ๆ จึงต้องจ้างแรงงานเพิ่มเติม ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
4. ราคามันสำปะหลังไม่คงที่ ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์ราคาได้ จึงไม่กล้าลงทุน
5. ราคาปุ๋ยแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นถ้าไรจากการขายผลผลิตจึงลดลง
6. ในฤดูฝนน้ำมักจะท่วมขัง ทำให้หัวมันเน่า เนื่องจากไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทัน ทำให้ได้รับความเสียหายอย่างมาก
7. การปลูกมันสำปะหลังมีวัชพืชมาก จึงต้องดูแล กำจัดวัชพืชตลอดเวลา กรณีแรงงานในไร่ไม่เพียงพอ เกษตรกรไม่สามารถกำจัดวัชพืชได้ทัน จึงเป็นอุปสรรคต่อการปลูกมันสำปะหลัง

ตาราง 41 ปัญหา และอุปสรรคการปลูกมันสำปะหลัง ของกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
ราคามันสำปะหลังต่ำ	67	24.1	1
ขาดแคลนพันธุ์มันสำปะหลังที่มีคุณภาพ	63	22.7	2
ขาดแคลนแรงงาน	45	16.2	3
ราคามันสำปะหลังไม่คงที่	41	14.7	4
ราคาปุ๋ยแพง	29	10.4	5
ในฤดูฝนน้ำมักจะท่วมขัง ทำให้หัวมันเน่า	18	6.5	6
การปลูกมันมีวัชพืชมาก	15	5.4	7

หมายเหตุ : เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ในการปลูกมันสำปะหลังแม้จะมีปัญหาอุปสรรคก็ตาม แต่เกษตรกรก็ทำการปลูก และให้เหตุผลที่ยังคงปลูกมันสำปะหลัง เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้ว่า เนื่องจาก

1. มันสำปะหลังเป็นพืชที่ทนแล้งได้ดีแม้ในปีที่แล้งก็ยังคงปลูกได้
2. การปลูกมันสำปะหลังเป็นอาชีพที่ทำมานาน ทำให้เกษตรกรมีประสบการณ์และมีความชำนาญ รวมทั้งยังเป็นอาชีพหลักของครอบครัวมานานจึงทำให้ได้รับการถ่ายทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษจึงเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
3. ทำการปลูกพืชชนิดอื่น เช่น อ้อย ไม่ประสบความสำเร็จจึงกลับมาปลูกมันสำปะหลังอย่างเดิมเนื่องจากลงทุนต่ำกว่า
4. การปลูก การดูแลรักษาง่ายกว่าพืชชนิดอื่น อีกทั้งสามารถขึ้นได้ในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ จึงเลือกปลูกแทนพืชที่ดูแลยาก รวมทั้งไม่ต้องเสียเวลา แรงงาน และต้นทุนในการผลิตสูง และพันธุ์หาง่าย
5. เนื่องจากขายได้ราคาดี ในบางฤดูกาลสามารถขายได้ถึงกิโลกรัมละ 1.50 บาท
6. การลงทุนต่ำกว่าพืชชนิดอื่น เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าดูแลรักษามากจึงลงทุนน้อยกว่าพืชอื่น
7. แหล่งรับซื้อ ตลาดอยู่ใกล้พื้นที่ปลูก มีโรงงานรับซื้อมันสดอยู่ในพื้นที่ถึง 2 แห่ง ทำให้ขายผลผลิตได้ง่ายสะดวก และไม่เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งมาก

ตาราง 42 เหตุผลในการปลูกมันสำปะหลังของกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง

สาเหตุการปลูกมันสำปะหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
มันสำปะหลังเป็นพืชที่ทนแล้งได้ดีแม้ในปีที่แล้ง	98	29.3	1
ขายง่าย มีแหล่งรับซื้อหลายแห่งอยู่ใกล้พื้นที่ปลูก และมีตลาดรองรับ	55	16.4	2
การปลูก การดูแลรักษาาง่ายกว่าพืชชนิดอื่น และพันธุ์หาง่าย	50	15.0	3
ปลูกมันสำปะหลังมานาน จึงมีประสบการณ์และความชำนาญมากกว่าการทำการเกษตรอย่างอื่น	41	12.3	4
ปลูกพืชชนิดอื่นไม่ประสบความสำเร็จ จึงหันกลับมาปลูกมันสำปะหลัง	35	10.5	5
การลงทุนต่ำ	29	8.7	6
ขายราคาดี	26	7.8	7

หมายเหตุ เกษตรกรตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 4 เหตุผลการเลิกปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

เกษตรกรได้ระบุถึงเหตุผลการเลิกปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ราคาต่ำ ไม่มีการประกันราคา บางฤดูราคาตกต่ำถึง 0.5 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้ขาดทุนจึงเลิกปลูก
2. กำไรน้อย ไม่คุ้มกับการลงทุน บางครั้งต้นทุนสูงกว่ารายได้การขายผลผลิต
3. ลงทุนสูง ราคาไม่ดี การปลูกมันสำปะหลังมีต้นทุนสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากราคาปุ๋ยแพงขึ้น การลงทุนจึงสูงขึ้น ผู้ปลูกจึงต้องกู้ยืมเงินมาลงทุน เมื่อขายผลผลิตได้ไม่ดีจึงเลิกปลูก
4. ไม่มีการประกันราคาจากรัฐบาล แต่เกษตรกรต้องการให้มีการประกันราคาที่ชัดเจน เช่น ยางพารา
5. ราคาที่ซื้อขายไม่แน่นอน บางฤดูกาลซื้อราคาสูง บางฤดูกาลราคาต่ำ ทำให้ไม่มั่นใจจึงไม่กล้าลงทุน
6. สภาพดินเสื่อม ทำให้ผลผลิตตกต่ำมีการปลูกมันสำปะหลังมานาน แต่ไม่มีการบำรุงดินทำให้ดินเสื่อม ผลผลิตมันสำปะหลังจึงได้น้อย

7. มีวัชพืชมากทำให้ผลผลิตไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร
8. ขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานในครัวเรือนไปทำงานต่างจังหวัด
9. ประสบปัญหาด้านโรคทำให้ผลผลิตเสียหายจำนวนมาก
10. ขาดแคลนพันธุ์มันสำปะหลังไม่สามารถหามาปลูกมันไม่ทันฤดูกาลผลิต จึงเปลี่ยนมาปลูกอ้อยแทน
 11. การขนส่งมันสำปะหลังไม่สะดวก กรณีเกษตรกรที่ไม่มีรถขนส่งของตัวเอง
 12. พื้นที่ถูกน้ำท่วมขัง ทำให้มันสำปะหลังเน่า จึงหันไปปลูกข้าวแทน
 13. ต้องการหมุนเวียนพืชที่ปลูกหลาย ๆ ชนิด เพื่อให้ดินเสีย
 14. ไม่มีพื้นที่ปลูก เพราะขายที่ดินของตนเองไปแล้ว
 15. เพื่อนบ้านแนะนำให้ปลูกพืชชนิดอื่นแทน เช่น อ้อย มันแกวตะเภา เนื่องจากได้ราคาดีกว่า
 16. เกษตรกรบางคนต้องเช่าพื้นที่คนอื่นทำการเกษตร และหมดสัญญาเช่าที่ดิน ยังไม่สามารถหาเช่าพื้นที่อื่นได้
 17. พื้นที่ที่เคยปลูกเป็นของรัฐ และรัฐได้นำไปปลูกป่าแล้วจึงไม่สามารถนำมาปลูกมันสำปะหลัง

ตาราง 43 เหตุผลในการเลิกปลูกมัน ของกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง

เหตุผลการเลิกปลูกมันสำปะหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ราคาต่ำ	81	9.6	1
2. กำไรน้อย ไม่คุ้มกับการลงทุน	72	8.5	2
3. ลงทุนสูง	70	8.3	3
4. ไม่มีการประกันราคาจากรัฐบาล	68	8.1	4
5. ราคาที่ซื้อขายไม่แน่นอน บางฤดูกาลซื้อราคาสูง บางฤดูกาลราคาต่ำ	61	7.2	5
6. สภาพดินเสื่อม ทำให้ผลผลิตตกต่ำ	60	7.1	6
7. มีวัชพืชมาก ผลผลิตไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร	57	6.9	7
8. ขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานในครัว เรือนไปทำงานต่างจังหวัด	56	6.6	8

ตาราง 43 (ต่อ) เหตุผลในการเลิกปลูกมัน ของกลุ่มผู้เลิกปลูกมันสำปะหลัง

สาเหตุการเลิกปลูกมันสำปะหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
9. ประสบปัญหาด้านโรคของมันสำปะหลัง	51	6.1	9
10. ขาดแคลนพันธุ์มันสำปะหลังไม่สามารถหามาปลูก มันได้ทันฤดูกาลผลิต จึงเปลี่ยนมาปลูกอ้อยแทน	48	5.7	10
11. การขนส่งมันสำปะหลังไม่สะดวก	42	5.0	11
12. พื้นที่ถูกน้ำท่วมขัง ทำให้มันสำปะหลังเน่า จึงหันไป ปลูกข้าวแทน	40	4.7	12
13. ต้องการหมุนเวียนพืชที่ปลูกหลาย ๆ ชนิด เพื่อไม่ให้ ดินเสีย	36	4.3	13
14. ไม่มีพื้นที่ปลูก เพราะขายที่ดินของตนเองไปแล้ว	31	3.7	14
15. เพื่อนบ้านแนะนำให้ปลูกพืชชนิดอื่นแทน เช่น อ้อย มันแกวตะเภา เนื่องจากได้ราคาดีกว่า	30	3.6	15
16. หมดสัญญาเช่าที่ดิน ยังไม่สามารถหาเช่าพื้นที่อื่นได้	22	2.6	16
17. พื้นที่ที่เคยปลูกเป็นของรัฐ และรัฐได้นำไปปลูกป่า แล้วจึงไม่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง	17	2.0	17

หมายเหตุ : เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ